

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 118482 20 GŽ
Brčko, 08.09.2020. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Gligorević Ruže kao predsjednika vijeća, Kovačević Maide i Klaić Ilje, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice I.M. iz B., zastupane po punomoćniku Jovanović Siniši, advokatu iz Brčkog, protiv tužene B.F. sa prebivalištem u S.R.Nj., zastupane po punomoćniku Mihajlović Milenku, advokatu iz Brčkog, radi utvrđenja ništavosti testamenta, v.sp. 5.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužiteljice izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 118482 18 P od 23.04.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 08.09.2020. godine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Žalba tužiteljice I.M. iz B. se odbija i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 118482 18 P od 23.04.2019. godine u stavu prvom, trećem i četvrtom izreke POTVRĐUJE.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 118482 18 P od 23.04.2019. godine odlučeno je na sljedeći način:

„ 1. ODBIJA SE, u cijelosti, kao neosnovan, osnovni tužbeni zahtjev kojim je traženo utvrđenje ništavosti testamenta zavještaoca M.I. sačinjenog dana 20.08.2012. godine pred svjedocima u Ž., proglašen na zapisnik dana 10.08.2018. godine pred notarom Ljiljanom Dragičević u Brčkom broj notarskog spisa UPP-8/18, broj sudskog spisa 96 o O 115310 18 O, te utvrđenje da testament ne proizvodi pravno dejstvo.

2. UTVRĐUJE SE da je neosnovano i ništavo isključenje tužilje I.M., kao nužnog nasljednika, iz nasljeđa iza svoga oca M.I. učinjeno u testamentu zavještaoca M.I. koji je sačinjen dana 20.08.2012. godine pred

svjedocima u Ž., proglašen na zapisniku dana 10.08.2018. godine pred notarom Ljiljanom Dragičević u Brčkom broj notarskog spisa UPP-8/18, broj sudskog spisa 96 o O 115310 18 O, te da kao takvo ne proizvodi pravno dejstvo.

3. ODBIJA SE, kao neosnovan, eventualni tužbeni zahtjev, u dijelu u kojemu je traženo utvrđenje da je testamentom zavještaoca M.I. sačinjenim dana 20.08.2012. godine pred svjedocima u Ž., proglašen na zapisnik dana 10.08.2018. godine pred notarom Ljiljanom Dragičević u Brčkom broj notarskog spisa UPP-8/18, broj sudskog spisa 96 o O 115310 18 O, kojim je raspolagao u korist tužene cijelom svojom imovinom, koja se sastoji od 1/2 dijela prava suvlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. D., 1/52 dijela prava suvlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. V., 1/16 dijela prava suvlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. V., 1/2 dijela prava suvlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. V., 1/1 dijela prava vlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. V., 1/4 dijela posjeda na nekretninama upisanim u posjedovni list broj ... k.o. V.G., 1/1 dijela posjeda na nekretninama upisanim u posjedovni list broj ... k.o. V.G. i 1/1 dijela posjeda na nekretninama upisanim u posjedovni list broj ... k.o. V.G., povrijeđeno pravo na nužni nasljedni dio tužilje od 1/6 koji ima na zaostavštini iza zavještaoca M.I., pa se shodno tome smanjuje raspolaganje pomenutim testamentom za tužiljin nužni dio od 1/6 na cjelokupnoj pomenutoj zaostavštini iza umrlog M.I., što je tužena B.F., kao testamentarni nasljednik, dužna priznati i trpjeti smanjenje testamentarnog nasljeđivanja do visine tužiljinog nužnog dijela od 1/6 i da se tužilji I.M. uruči 1/6 dijela cjelokupne zaostavštine iza M.I.

4. Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.“

Protiv navedene presude iz stava prvog, trećeg i četvrtog, tužiteljica je izjavila žalbu iz svih zakonskih razloga, s prijedlogom da se žalba uvaži, pobijana presuda preinači „na način što će usvojiti primarni tužbeni zahtjev ili dio eventualnog tužbenog zahtjeva tužilje kojim je tražila utvrđenje da je pomenutim testamentom zavještaoca M.I. povrijeđeno pravo na nužni nasljedni dio tužilje od 1/6 koji ima na zaostavštini iza zavještaoca M.I. ... a u oba slučaja da tužena tužilji nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.240,00 KM“ ili da istu ukine i vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

Tužena nije odgovorila na žalbu tužiteljice.

Nakon što je prvostepenu presudu ispitaio shodno odredbi člana 341 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 28/18 - u daljem tekstu Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je odlučio kao u izreci ove presude, iz slijedećih razloga:

Predmet konkretnog spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi ništavost testamenta od 20.08.2012. godine, kojim je otac parničnih stranaka svu svoju imovinu ostavio u nasljeđe tuženoj (osnovni tužbeni zahtjev) i zahtjev da se utvrdi ništavost isključenja tužiteljice iz prava na nasljeđe i utvrđenje prava na nužni nasljedni dio tužiteljice (eventualni tužbeni zahtjev), uz zahtjev za dosudu troškova parničnog postupka.

Za osnov svog primarnog zahtjeva, tužiteljica je navela da testament od 20.08.2012. godine ima nedostatke u pogledu forme, iz razloga što lice koje je sastavilo testament ne može ujedno biti i svjedok testamenta i zbog toga što testament ne sadrži izjavu svjedoka da je zavještalcu pred njima potpisao testament, dok je eventualni tužbeni zahtjev zasnovala na tvrdnji da razlozi za isključenje navedeni u testamentu ne predstavljaju zakonski osnov za isključenje tužiteljice iz nasljeđa i da nije istinita tvrdnja iznesena u testamentu da je tužiteljica u cijelosti namirena za života ostavioca u svom nužnom dijelu, jer od ostavioca nije dobila novčani iznos od 20.000,00, kao pomoć pri izgradnji kuće.

Tužena se suprostavila u cjelosti postavljenom tužbenom zahtjevu (osnovnom i eventualnom) navodima da je testament sastavila stručna osoba – advokat po važećim propisima R.H. i da je tužiteljica namirena u nužnom nasljednom dijelu isplatom iznosa od 20.000,00 DEM, uz zahtjev za dosudu troškova parničnog postupka.

Prema razlozima pobijane presude, na osnovu činjenica koje su nesporne među strankama i provedenih dokaza u postupku, prvostepeni sud je utvrdio odlučne činjenice, koje kao pravilne prihvata i ovaj sud:

da su parnične stranke biološke sestre, da je njihov otac M.I. preminuo dana 01.03.2018. godine i da je prije smrti sastavio testament (oporuku) dana 20.08.2012. godine u advokatskoj kancelariji G.K. iz Ž., da su zakonski nasljednici prvog reda iza pokojnog M.I. parnične stranke i njihova majka M.M., da nakon smrti M.I. njegova supruga i tužena nisu osporavali testament, dok je testament osporavala tužiteljica, zbog čega je ostavinski postupak prekinut i tužiteljica upućena na parnični postupak;

da je testamentom sastavljenim pred svjedocima, advokatom G.K. i E.J. pokojni M.I. svu svoju imovinu ostavio tuženoj, a tužiteljicu je isključio iz nasljeđa jer „mi se uopće ne javlja, tako primjerice prije sastava ove poruke nisam je vidio, niti čuo punih 7 mjeseci, uopće se ne raspituje o zdravstvenom stanju i prilikama svojih roditelja, pa smatram da je takvim postupanjem svakako se teže ogriješila o zakonske i moralne obveze iz obiteljskog odnosa“;

da su svjedoci testamenta potvrdili da je zavještalcu „nakon što mu je oporuka pročitana izjavio da je to njegova posljednja volja i da ista u cijelosti izražava njegovu posljednju volju i želju za opisanim raspolaganjem“;

da je tužiteljica od zavještaoca dobila na poklon novčani iznos od 20.000,00 DEM za izgradnju kuće (proizilazi iz sadržaja testamenta i iskaza tužene i njene majke, kao i svjedoka K.K.D.).

Kod takvih činjeničnih utvrđenja,

a polazeći od toga da je testament sastavljen u Ž., R.H., te da se radi o pravnom poslu sa elementima inostranosti, onda je, prema odredbi člana 31 Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 43/82 i 72/82), za ocjenu punovažnosti forme testamenta mjerodavno materijalno pravo Bosne i Hercegovine u trenutku sastavljanja testamenta, odnosno Zakon o nasljeđivanju SR BiH („Službeni list SR BiH“, broj 7/80 i 15/80 – u daljem tekstu Zakon o nasljeđivanju),

zatim od toga da je odredbom člana 67 Zakona o nasljeđivanju propisano da zavještalc koji zna da čita i piše može sačiniti testament na taj način što će ispravu koju mu je neko drugi sastavio svojeručno potpisati u prisustvu dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegov testament,

te, od toga da je odredbom člana 46 stav (3) Zakona o nasljeđivanju propisano da kod spora o osnovanosti isključenja dužnost dokazivanja o tome da je isključenje osnovano leži na onome ko se na to poziva, a da je odredbom člana 45 istog Zakona propisano da zavještalc može isključiti nasljednika koji ima pravo na nužni dio: 1) ako se povredom zakonske ili moralne obaveze teže ogriješio prema ostaviocu, 2) ako je sa umišljajem učinio teže krivično djelo prema njemu ili njegovom bračnom drugu, djetetu ili roditelju, 3) ako je počinio neko od krivičnih djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine ili čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, 4) ako se odao neradu ili nepoštenu životu,

prvostepeni sud je zaključio:

da u skladu sa odredbom člana 65 i člana 67 Zakona o nasljeđivanju lice koje je sastavilo testament može ujedno biti i svjedok tog testamenta, kao i da tužiteljica nije dokazala da oba svjedoka nisu istovremeno bili prisutni kada je zavještalc potpisao testament, što znači da je testament sastavljen u propisanoj formi i da je osnovni tužbeni zahtjev neosnovan, zbog čega je odlučio kao u stavu prvom izreke,

da činjenica da tužiteljica nije razgovarala sa ostaviocem, kao i da se nije raspitivala o njemu ne znači da je time teže zanemarila vlastite zakonske i moralne obaveze, pa je primjenom odredbe člana 45 i člana 46 stav (3) Zakona o nasljeđivanju utvrdio da je neosnovano isključenje tužiteljice iz nasljeđa (osnovan eventualni tužbeni zahtjev u tom dijelu), zbog čega je odlučio kao u stavu drugom izreke,

da kako je tužiteljica od ostavioca na poklon dobila određen novčani iznos, a da su tuženoj testamentom ostavljene nekretnine neutvrđene vrijednosti, te kako tužiteljica nije predlagala dokaze na okolnosti izračunavanja nužnog i raspoloživog dijela, na način kako je to propisano odredbama od člana 31 do člana 44 Zakona o nasljeđivanju, te da su zbog toga ostale neutvrđene činjenice o povredi nužnog dijela i smanjenja

testamentarnih raspolaganja, nije osnovan eventualni tužbeni zahtjev u tom dijelu, zbog čega je odlučio kao u stavu trećem izreke,

te, kako su stranke podjednako uspjele u sporu, o troškovima parničnog postupka je odlučio primjenom odredbe člana 120 stav 2 Zakona o parničnom postupku, kao u stavu četvrtom izreke.

Tužiteljica obrazlažući žalbeni razlog povrede odredaba parničnog postupka tvrdi da je prvostepeni sud pobijanom presudom povrijedio odredbu člana 8 i člana 311 stav (4) i stav (5) Zakona o parničnom postupku, jer u konkretnom slučaju „nije savjesno i brižljivo cijenio krucijalan dokaz u ovom postupku – sporni testament ... posebno i zajedno sa ostalim dokazima izvedenim tokom postupka“.

Takvo ukazivanje u žalbi po ocijeni ovog suda nije osnovano, obzirom da je prvostepeni sud, ocijenio sve dokaze, pojedinačno i u međusobnom sklopu, kako mu i nalaže odredba člana 8 Zakona o parničnom postupku, pri čemu je svakom dokazu (pravilno ih dovodeći u vezu sa svim dokazima koji su bitni za ocjenu punovažnosti forme pismenog testameta pred svjedocima i utvrđivanja nužnog i raspoloživog dijela) dao odgovarajući značaj i na osnovu toga utvrdio sve činjenice koje su važne za odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu, kako osnovnom, tako i eventualnom, a u obrazloženju pobijanog dijela presude je dao potpune i logične razloge koji imaju činjeničnu i pravnu osnovu.

Neosnovan je i navod žalbe tužiteljice da prvostepeni sud nije obrazložio sve činjenične i materijalnopravne prigovore iznesene u toku prvostepenog postupka, jer tužiteljica tek prvi put u žalbi ističe da „zavještalcu nije pročitao svoj testament, nego mu je isti pročitao“, što predstavlja novu činjenicu koju nije moguće prvi put isticati u žalbi, shodno odredbi člana 327 stav (1) Zakona o parničnom postupku. Međutim, čak i da je ta činjenica isticana u prvostepenom postupku, ne bi bila od uticaja na utvrđivanje ništavosti testameta, jer i prema stavovima sudske prakse za valjanost pismenog testameta pred svjedocima nije potrebno da zavještalcu pročita testament, već samo da je bio u stanju da ga pročita, odnosno da je samo imao mogućnost da provjeri sadržaj svoje izjave volje za slučaj smrti.

Nadalje, neosnovan je i žalbeni navod tužiteljice da testament ne sadrži izjavu svjedoka da je zavještalcu pred njima potpisao testament, jer se iz sadržine samog testameta da zaključiti da su isti bili prisutni kad je zavještalcu potpisao testament, kod toga da je zavještalcu u prisustvu svjedoka testameta izjavio da „je oporuka pročitana, istu sam potpisao što su zatim i učinili i navedeni svjedoci oporuke“, a da su svjedoci izjavili da je zavještalcu „nakon što mu je oporuka pročitana izjavio da je to njegova posljednja volja i da ista u cijelosti izražava njegovu posljednju volju i želju za opisanim raspolaganjem“. To znači, da su i zavještalcu i svjedoci bili prisutni tokom čitanja testameta i davanja navedenih izjava, što su suštinski i izjavili, te

potvrdili svojim potpisom na testamentu, dok sa druge strane tužiteljica nije predložila dokaze kojima bi utvrdila suprotno.

Takođe, žalbenim razlogom pogrešne primjene materijalnog prava (povrede odredbe člana 67 Zakona o nasljeđivanju) tužiteljica nije dovela u pitanje pravilnost i zakonitost odluke prvostepenog suda sadržane u prvom stavu izreke.

To znači, da nijednom zakonskom odredbom nije propisano da lice koje je sačinilo testament ne može biti svjedok tog testamenta, a i prema stavovima sudske prakse lice koje je sastavilo pismeni testament pred svjedocima (u ovom slučaju je to advokat), može istovremeno biti i jedan od svjedoka tog testamenta (odluke Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine broj Rev-308/85 od 18.07.1985. godine i broj Rev-353/87 od 21.04.1988. godine).

Na pravilnost i zakonitost pobijane presude, u dijelu kojim je odbijen eventualni tužbeni zahtjev kojim je traženo da se utvrdi da je povrijeđeno pravo na nužni nasljedni dio i smanjenje raspolaganja testamentom do visine nužnog dijela od 1/6, ne utiču navodi izneseni u žalbi da je „nelogičan stav suda da je tužilja trebala da dokazuje vrijednost zaostavštine, u situaciji kada ... tvrdi da nije dobila na poklon iznos od 20.000,00 DEM“, kod toga da je prema raspravnom načelu tužiteljica dužna da dokaže činjenice na kojima zasniva kako osnovni, a tako i eventualni tužbeni zahtjev (odredba člana 246 Zakona o parničnom postupku).

Slijedom iznesenog, kako nisu osnovani žalbeni razlozi i navodi kojima tužiteljica pobija prvostepenu presudu, niti se odluka o troškovima parničnog postupka žalbom osporava, već se veže za uspjeh u sporu, odlučeno je primjenom odredbe člana 346 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao u izreci ove presude.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Ruža Gligorević